

Egert Belitšev
Peadirektor
Politsei- ja Piirivalveamet
ppa@politsei.ee

Teie 31.05.2024 nr 2.3-2/103-1
Meie 17.06.2024

Vastus teatisele kohtukonvoi teenuse ümberkorraldusest

Lugupeetud Egert Belitšev

Edastasite 31.05.2024 kirjaga kohtutele teatise kohtukonvoi teenuse ümberkorraldusest. Teatise kohaselt vähendatakse alates 06.09.2024 Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) kohtukonvoi teenust ühe päeva võrra nädalas (reede) ning täitmisele ei kuulu alates 01.06.2024 määratud vahi all olevate isikutega uued kohtuistungid reedesel päeval, mille kohtuistungi toimumise aeg on alates 06.09.2024 ja hilisem.

PPA argumendid on eelarvekärbete kontekstis iseenesest mõistetavad. Samas ei saa jätta arvestamata kohtute seaduse § 6 lg-s 2 sätestatud kohtuistungite pidamise aega, menetlusseadustikes reguleeritud kohtupidamise põhimõtteid, kinnipidamiskohas viibivate inimeste õiguste kaitse huvisid ja kohtute töökorraldust. Kohtute hinnangul ei võimalda kehtivad õigusaktid täitevvõimu esindajatel keelduda isikute konvoeerimisest kohtuistungile, kui isikute vahetu osalemine kohtuistungil või ärakuulamisel on õigusemõistmise huvidest lähtuvalt vajalik.

PPA soovi kohtukonvoi teenuse piiramiseks arutati ka 24.05.2024 kohtute haldamise nõukoja (KHN) istungil. KHN liikmed ja kohtute esimehed ettepanekut ei toetanud. Muudatus piirab kohtute võimalusi kohtumenetluste planeerimisel, kahjustab ebaproportsionaalselt menetlusosaliste õiguseid ja õigusemõistmise huve.

Täiendavalt soovime juhtida tähelepanu järgnevale. Käesoleva aasta jooksul (jaanuar-mai) on I ja II astme kohtutes kokku kriminaalmenetluses toimunud 4049 kohtuistungit. Seejuures konvoeerimisi kohtuistungitele on samas perioodis vanglate andmetele tuginedes olnud kokku 646, millest 90 toimus reedel (jaanuaris 26 korda, veebruaris 16 korda, märtsis 16 korda, aprillis 13 korda ja mais 19 korda). Konkreetset ringkonnakohtutes on kriminaalmenetluse istungeid olnud 110, millest vaid 8 on vajanud konvoeerimist. Eeltoodust nähtuvalt on vajadus konvoeerimise teenuse järgi kordades väiksem kui istungite tegelik koguarv. Seda olulisel määral just põhjusel, et kohtud kasutavad juba praegu väga aktiivselt võimalust kohtuistungite pidamiseks videos. Muuhulgas peetakse videoistungeid ka suurtes ja mahukates asjades.

Seega on videoistungid töövahendina aktiivses kasutuses ja selliste istungite osakaalu suurendamine on keeruline kui mitte võimatu. Arvestades, et konvoeerimiste arv on püsinud suhteliselt konstantne, st konvoeerimist kasutatakse juba praegu nii vähe kui mõistlikult võimalik ja vajalik, siis ei ole ka

lähitulevikus tõenäoline, et konvoeerimise vajadus veelgi väheneks. Edaspidi sellises mahus istungite läbiviimine videos või mõnel muul nädalapäeval ei taga inimesele kiiret ja tõhusat kohtumenetlust, vaid andmete põhjal võib eeldada menetlusaegade pikenemist. Sealjuures tuleb arvestada, et vahi all viibivate isikutega seotud kohtumenetluste puhul on mõistliku menetlusaja järgimise kohustus eriti oluline, kuna tõkendi kohaldamisega kaasneb paratamatult oluline põhiõiguste riive. Sisuliselt takistab selline piirang kohtutel täita nende põhiseadusest tulenevat kohustust mõista õigust.

Ühtlasi juhime tähelepanu, et 31.05.2024 teatises väljatoodu, et videoistungite läbiviimiseks on tagatud vajalik ressurss, on eksitav. Videoistungite läbiviimisel esineb tõrkeid, mistõttu ei taga pelgalt videotehnika olemasolu ka selle toimimise.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Toomas Talviste

Pärnu Maakohtu esimees

(allkirjastatud digitaalselt)

Liina Naaber-Kivisoo

Viru Maakohtu esimees

(allkirjastatud digitaalselt)

Marek Vahing

Tartu Maakohtu esimees

(allkirjastatud digitaalselt)

Astrid Asi

Harju Maakohtu esimees

(allkirjastatud digitaalselt)

Kaupo Kruusvee

Tallinna Halduskohtu esimees

(allkirjastatud digitaalselt)

Sirje Kaljumäe

Tartu Halduskohtu esimees

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Pappel

Tartu Ringkonnakohtu esimees

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristjan Siigur

Tallinna Ringkonnakohtu esimees